

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และผู้สูงอายุในครอบครัว

Factors Associated with Relationship between University Students and Elders in their Families.

สุนุตตรา ตะบูนพงศ์¹ อีรณันท์ วรรณศิริ² และ วารัณีย์ แสนยศ³

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

¹nuttra.t@gmail.com, ²wtranun@hotmail.com and ³vtnsy@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสัมพันธภาพของนักศึกษามหาวิทยาลัยกับผู้สูงอายุในครอบครัวและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 373 คน เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในภูมิภาคตะวันตก เลือกโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 69.9 เป็นเพศหญิง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้สูงอายุในครอบครัว แบบสอบถาม การรับรู้ของนักศึกษาต่อสัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับผู้สูงอายุในครอบครัว โดยให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามด้วยตนเองผลการวิจัยพบว่า

ในสมการถดถอยพหุคูณมีเพียงปัจจัยเดียว คือ การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างต่อสัมพันธภาพพ่อแม่กับผู้สูงอายุ ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มตัวอย่างกับผู้สูงอายุได้ร้อยละ 36 งานวิจัยนี้สนับสนุนความสำคัญของการมีแบบอย่างที่ดีจากบิดามารดาในด้านการปฏิบัติของวัยรุ่นในสถาบันอุดมศึกษาต่อผู้สูงอายุในบ้าน ตลอดจนให้ข้อเสนอในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเป็นต้นแบบที่ดีของบิดามารดาในการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้สูงอายุในครอบครัว

คำสำคัญ: สัมพันธภาพ นักศึกษาอุดมศึกษา ผู้สูงอายุในครอบครัว

Abstract

This study aimed to investigate university students' relationship with elders in their families and related factors. The subjects included 373 students enrolling in the universities in the Western region of Thailand. They were selected by multistage sampling. Self-administered questionnaires were used for data collection. The questionnaires obtained the subjects' personal data, relationship with the elders in their families and perceived parents-grandparents relationship. The results revealed that 69.9 percent were female. The relationship between the subjects and the elders in their family was at good level. In the multiple regression model with students-elders relationship as a dependent variable, perceived parents-grandparents relationship was only one significant variable explaining 36 percent of the variance of the students-elders relationship. The results emphasize the importance of parents-grandparents relationship which strongly influences the students' relationship with grandparents. Further research should be focused on a development of parents-grandparents relationship which would be a model for the youth to follow.

Keywords: Relationship, University students, Elders

1. บทนำ

ประเทศไทยมีวัฒนธรรมและประเพณีในการให้ความเคารพและกตัญญูต่อผู้สูงอายุมาแต่โบราณปัจจุบันระบบสังคมเปลี่ยนจากระบบเกษตรกรรมไปสู่ระบบอุตสาหกรรมและบริการ โครงสร้างของครอบครัวเปลี่ยนจากครอบครัวขยาย ที่มีปู่ย่าตายาย พ่อแม่ลูกอาศัยอยู่ร่วมกัน กลายเป็นครอบครัวเดี่ยวเล็กๆ ลำพังพ่อแม่ลูก และมีการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันมากขึ้น ประกอบกับสมาชิกในครอบครัวต้องทำงานมากขึ้น มีเวลาพบกันมี อาจทำให้สัมพันธ์ภาพในครอบครัวไม่เหนียวแน่นเช่นในอดีต จึงเกิดคำถามถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้เยาว์วัยและผู้สูงอายุซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการช่วยเหลือเกื้อกูล ของผู้เยาว์วัยต่อผู้สูงอายุเมื่อเขาเติบโตขึ้น วัยยั้งดีและมั่นคงเพียงใด

วัยรุ่นตอนปลายที่มีอายุตั้งแต่ 17-19 ปีเป็นวัยที่กำลังก้าวสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีความรู้สึกรับผิดชอบที่ดี มีความตระหนักเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้คน มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล สำหรับทางด้านอารมณ์และสังคมวัยนี้จะมีความรู้สึกเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเองอย่างเต็มที่ มีเพื่อนสนิทเป็นรายบุคคลคนมากกว่าเป็นกลุ่ม สัมพันธ์ภาพกับบุคคลในครอบครัวมีความชัดเจนว่าดีหรือไม่ วัยรุ่นตอนปลายหลายคนไม่ได้อยู่กับครอบครัว เนื่องจากต้องอยู่หอพักขณะที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย อาจทำให้สัมพันธ์ภาพกับบุคคลในครอบครัวเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นหรือเลวลงก็ได้

ในประเทศไทยได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการอุปถัมภ์เกื้อหนุนบิดามารดาและทัศนคติเกี่ยวกับผู้สูงอายุของคนหนุ่มสาวไทย พบว่าคนหนุ่มสาวเห็นว่าบิดามารดาหวังพึ่งพาตนเองยามสูงอายุ ขณะเดียวกันตนก็หวังพึ่งพาบุตรเมื่อเข้าสู่ในวัยสูงอายุ [1] นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของศิริวรรณ ศิริบุญและมาลินี วงษ์สิทธิ์ [2] ที่ได้ทำการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและคนหนุ่มสาวไทยเพื่อศึกษาข้อเท็จจริงและทัศนคติของผู้สูงอายุและคนหนุ่มสาว ที่มีต่อบทบาททางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าคนหนุ่มสาวมีทัศนคติว่าผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีคุณประโยชน์ และยังเห็นว่าผู้สูงอายุสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีที่จะให้การอบรมคนรุ่นหลัง คนหนุ่มสาวไม่มีทัศนคติที่จะต่อต้านไม่ให้ผู้สูงอายุเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ไม่พบการรายงานสัมพันธ์ภาพระหว่างวัยรุ่นและคนหนุ่มสาวกับผู้สูงอายุ เช่นเดียวกับในต่างประเทศ [3-5] ที่การศึกษาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาทัศนคติของวัยรุ่นและคนหนุ่มสาวที่ศึกษาด้านสุขภาพต่อผู้สูงอายุ

เห็นได้ว่ายังไม่พบรายงานการศึกษาสัมพันธ์ภาพระหว่างวัยรุ่นตอนปลายกับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นฐานสำคัญในการเกื้อกูลต่อกันในอนาคต คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสำรวจสัมพันธ์ภาพระหว่างวัยรุ่นตอนปลายที่อยู่ในระบบการศึกษากับผู้สูงอายุในครอบครัวเป็นเบื้องต้น เนื่องจากสามารถเข้าถึงประชากรและกลุ่มตัวอย่างผ่านสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาระดับอุดมศึกษากับผู้สูงอายุในครอบครัว และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดการวิจัย

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพของเด็กกับผู้สูงอายุในครอบครัว

สัมพันธ์ภาพ [6] หมายถึง กระบวนการที่มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปทำความรู้จักกัน ติดต่อกันสัมพันธ์สร้างความคุ้นเคยสนิทสนมกัน บุคคลที่สัมพันธ์กันจะได้รับผลกระทบจากกันและกัน สัมพันธ์ภาพมีได้ทุกประเภท เช่นบิดามารดากับบุตร ยากับหลาน ยายกับหลาน ปู่กับหลาน ตากับหลาน สามีกับภรรยา ครูกับนักเรียน เพื่อนกับเพื่อน นายจ้างกับลูกจ้าง ผู้รักษากับผู้รับบริการ หรือพยาบาลกับผู้ป่วย ซัลลิแวนเชื่อว่าพัฒนาการของมนุษย์ได้รับอิทธิพลจากการมีสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น บุคคลจะรับรู้จุดเด่น และจุดด้อยของตนเอง รู้และเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งเรียนรู้ความเป็นจริงของโลก โดยสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างบุคคลจะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปโดยไม่บิดเบือน มีการยอมรับและเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างที่เป็นจริง ดังนั้นสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างบุคคล จึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำบุคคลไปสู่ การพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง การมีความรู้สึกที่ชีวิตมีความหมายและมีคุณค่า และการมีสุขภาพจิตที่ดีและสามารถพัฒนาตนให้ไปถึงศักยภาพสูงสุดของตนได้ สำหรับบุคคลที่ไม่สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นได้ จะรู้สึกอ้างว้าง โดดเดี่ยว เกิดความรู้สึกที่ชีวิตไร้ความหมาย และนำไปสู่ความรู้สึกซึมเศร้า และท้อแท้ในชีวิต และการมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้

สัมพันธ์ภาพแบ่งได้เป็น แบบคือ 2 สัมพันธ์ภาพทางสังคม และสัมพันธ์ภาพเชิงวิชาชีพ สัมพันธ์ภาพกับสมาชิกในครอบครัวเป็นสัมพันธ์ภาพทางสังคมพื้นฐานสำคัญของคุณค่า ที่จะ มี สัมพันธ์ภาพที่ดีหรือไม่ดีกับผู้อื่น ครอบครัวเป็นหน่วยสำคัญของ

สังคมในการ สร้างคนให้เป็นคนดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ คือ มีคุณธรรม จริยธรรม มีสุขภาพกายแข็งแรง สุขภาพจิตดี เมื่อมีปัญหา รู้จักแก้ปัญหาอย่างถูกวิธี ใช้ปัญญาในการสร้างสรรค์ความเจริญให้เกิดขึ้นแก่ตัวเอง ครอบครัว และสังคม

3.2 องค์ประกอบของสัมพันธภาพในครอบครัว [7]

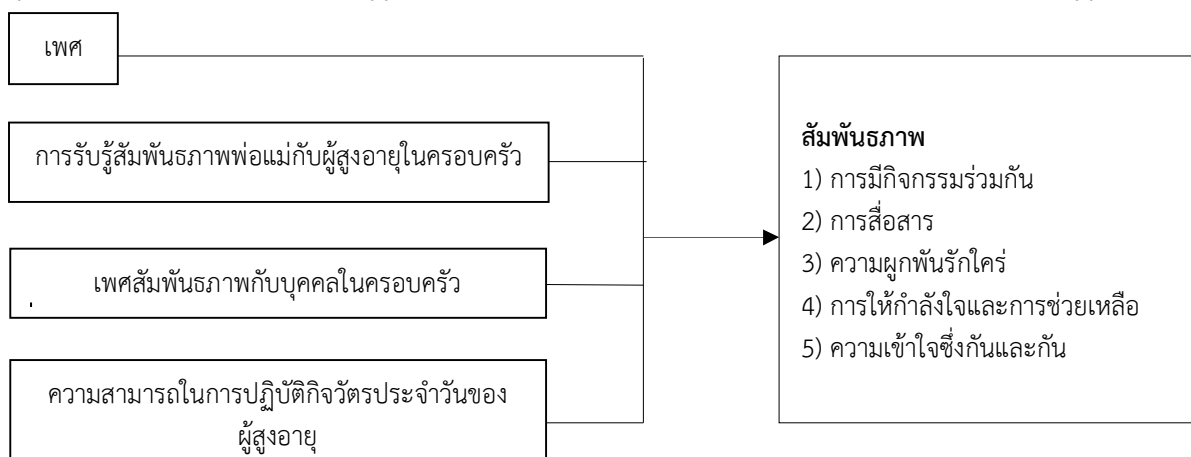
1. ความเชื่อใจกัน เป็นสิ่งที่ทั้งสองฝ่ายต้องการเมื่อเข้ามามีความสัมพันธ์ ถ้าสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทั้งสองเกิดความเชื่อใจกันแล้ว สัมพันธภาพจะมีแนวโน้มพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น แต่ถ้าสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทั้งสองดำเนินไปอย่างขาดความเชื่อใจกัน แม้ว่าสัมพันธภาพจะดำเนินต่อไปได้แต่จะไม่มีคามยั่งยืนของศักยภาพในอนาคตที่จะนำไปสู่สัมพันธภาพที่ใกล้ชิดสนิทสนม
2. อารมณ์ และความรู้สึก มีความรัก ความเข้าใจ ความผูกพันรักใคร่ ความคิดถึงหรือความขัดแย้ง ความโกรธก็ได้ระหว่างสมาชิกในครอบครัว
3. การปฏิบัติบทบาทหน้าที่ ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์หลายบทบาท เช่น เป็นพ่อแม่ เป็นผู้สั่งสอน เป็นผู้อบรมเลี้ยงดู สมาชิกในครอบครัวมีการสังสรรค์ในหลายๆ ด้าน เช่น ทำให้เกิดความสนใจ ได้รู้จักค่านิยม ความเชื่อถือ ตลอดจนบุคลิกภาพที่เป็นจริงซึ่งกันและกัน
4. การสื่อสาร มีการสื่อสารแบบเปิด มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างอิสระและกว้างขวาง
5. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวร่วมกัน ใช้เวลาร่วมกัน
6. มีการยอมรับซึ่งกันและกัน
7. มีการช่วยเหลือ เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน
8. มีความเห็นอกเห็นใจ

3.3 เซลล์กระจกเงาและสัมพันธภาพ

เซลล์กระจกเงา [8] เป็นเซลล์ประสาทที่ทำงานทั้งในขณะที่บุคคลหรือสัตว์เคลื่อนไหว หรือเห็นผู้อื่นเคลื่อนไหว เซลล์ประสาทนี้สะท้อนพฤติกรรมของคนอื่นประหนึ่งว่าตนเองได้กระทำเอง ในมนุษย์สมองมีเซลล์กระจกเงาอยู่บริเวณ premotor cortex และ inferior parietal cortex นักวิทยาศาสตร์เชื่อว่าเซลล์กระจกเงามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับความสามารถในการเข้าอกเข้าใจผู้อื่น การเลียนแบบ ภาษา และความบกพร่องในการสื่อสาร สำหรับกลไกการทำงานที่และความบกพร่องของระบบเซลล์กระจกเงายังอยู่ระหว่างการศึกษาค้นคว้า ความบกพร่องของระบบเซลล์กระจกเงาอาจเป็นสาเหตุของความผิดปกติทางสติปัญญาและความบกพร่องในการสื่อสาร จากแนวคิดของเซลล์กระจกเงา คณะผู้วิจัยเชื่อว่าในครอบครัวที่ความสัมพันธ์ของพ่อแม่กับปู่ย่าตายายดี ความสัมพันธ์ของเด็กกับปู่ย่าตายายจะดีด้วยจากการประพุดติดตามสิ่งที่เห็น

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารสามารถกำหนดกรอบการวิจัยดังแผนภูมิ กล่าวคือ ตัวแปรตาม que ศึกษาเป็นสัมพันธภาพระหว่าง นักศึกษาระดับอุดมศึกษากับผู้สูงอายุในครอบครัว ที่ประกอบด้วย 5 มิติ ได้แก่ การมีกิจกรรมร่วมกัน การสื่อสาร ความผูกพันรักใคร่ การให้กำลังใจและการช่วยเหลือ ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ตัวแปรต้นได้แก่ เพศ การรับรู้สถานภาพทางเศรษฐกิจ การรับรู้สัมพันธภาพระหว่างบิดา มารดากับผู้สูงอายุในครอบครัว และความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุ

5. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการสำรวจเพื่อประเมินสัมพันธภาพของนักศึกษาระดับอุดมศึกษากับผู้สูงอายุในครอบครัว

ประชากร นักศึกษาระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยในภาคกลาง

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 373 คน ใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) ได้นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 232 คน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 5 คน มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี คน 90

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ มหาวิทยาลัย ชั้นปี คณะ โปรแกรมที่กำลังศึกษา อายุ เพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนผู้สูงอายุในครอบครัว ระยะเวลาที่อาศัยอยู่กับผู้สูงอายุ ระดับการศึกษาและอาชีพของบิดามารดา เขตที่พักอาศัย เขตเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล รายได้ของครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาที่มีต่อผู้สูงอายุในครอบครัว ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามทั้งหมด 30 ข้อ ประกอบด้วยการมีกิจกรรมร่วมกัน จำนวน 5 ข้อ การสื่อสาร จำนวน 4 ข้อ ความผูกพันรักใคร่ จำนวน 6 ข้อ การให้กำลังใจและการช่วยเหลือ จำนวน 11 ข้อ การเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน จำนวน 4 ข้อ คำตอบเป็นแบบลิเคิลสเกล มีค่าคะแนนระหว่าง 1-3 คะแนน เกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

เป็นจริงมากที่สุด	เท่ากับ	3	คะแนน
เป็นจริงบ้าง	เท่ากับ	2	คะแนน
ไม่เป็นจริง	เท่ากับ	1	คะแนน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาและผู้สูงอายุในครอบครัวซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามทั้งหมด 30 ข้อ ประกอบด้วยการมีกิจกรรมร่วมกัน จำนวน 5 ข้อ การสื่อสาร จำนวน 4 ข้อ ความผูกพันรักใคร่ จำนวน 6 ข้อ การให้กำลังใจและการช่วยเหลือ จำนวน 11 ข้อ การเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน จำนวน 4 ข้อ คำตอบเป็นแบบลิเคิลสเกล มีค่าคะแนนระหว่าง 1-3 คะแนน เกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

เป็นจริงมากที่สุด	เท่ากับ	3	คะแนน
เป็นจริงบ้าง	เท่ากับ	2	คะแนน
ไม่เป็นจริง	เท่ากับ	1	คะแนน

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย

1. การทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
2. และตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยนำข้อคำถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการแก้ไข ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ต้องการศึกษา และนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเชื่อมั่นตามวิธีของ Cronbach แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับผู้สูงอายุได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา .87 และแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้สูงอายุ คือ .92

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการพิทักษ์สิทธิ

1. คณะผู้วิจัยประสานขอความร่วมมือจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยในการอนุญาตเก็บข้อมูลและอนุเคราะห์รายชื่ออาจารย์ผู้ประสานงาน
2. ผู้ประสานงานวิจัยประจำมหาวิทยาลัย พบนักศึกษาคณะที่สุ่มได้ ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัย สิทธิของนักศึกษาในการปฏิเสธไม่เข้าร่วมการวิจัย ขอความร่วมมือของนักศึกษาที่มีปู่ ย่า ตา ยาย อายุ 60 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกับนักศึกษา เมื่อได้รับการแสดงการตอบรับโดยอาสา ผู้ประสานงานวิจัยแจกแบบสอบถามให้นักศึกษาและรวบรวมแบบสอบถามคืน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณร้อยละ ของข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา
2. คำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการรับรู้สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากับผู้สูงอายุและสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้สูงอายุ

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการรับรู้ เพศ รายได้ครอบครัว ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุ ของนักศึกษาต่อสัมพันธ์ภาพพ่อแม่กับผู้สูงอายุ กับสัมพันธ์ภาพของนักศึกษากับผู้สูงอายุ ในครอบครัว โดยใช้สมการถดถอยพหุคูณ

6. ผลการวิจัย

6.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 69.97 ครอบครัวมีรายได้เพียงพอ ผู้สูงอายุในครอบครัวส่วนใหญ่ช่วยเหลือตัวเองได้ ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

ข้อมูลทั่วไป	ร้อยละ
เพศ	
ชาย	30.0
หญิง	70.0
รายได้ครอบครัว	
ไม่พอ	10.5
เพียงพอ	80.5
ไม่เพียงพอ	9.1
ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุ	
ช่วยเหลือตัวเองได้	84.7
ช่วยเหลือตัวเองได้บางส่วน	11.5
ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้	3.8

6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับผู้สูงอายุและนักศึกษากับผู้สูงอายุ

จากตารางที่ 2 พบว่า การกระจายของคะแนนสัมพันธ์ภาพระหว่างบิดามารดากับผู้สูงอายุ และสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษากับผู้สูงอายุกระจายไปทางด้านคะแนนสูง

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับสัมพันธ์ภาพของนักศึกษากับผู้สูงอายุในครอบครัว

ตัวแปร	คะแนนที่เป็นไปได้	Min – Max	Mean	(SD.)
สัมพันธ์ภาพระหว่างบิดามารดากับผู้สูงอายุ	30–90	30–90	70.0	(10.1)
สัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษากับผู้สูงอายุ	30–90	70–90	69.8	10.2

6.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาและผู้สูงอายุในครอบครัว

ในสมการถดถอยแบบพหุคูณ (enter) ที่มีสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาและผู้สูงอายุในครอบครัวเป็นตัวแปรตาม เพศ รายได้ครอบครัว ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุ การรับรู้ของนักศึกษาต่อสัมพันธ์ภาพระหว่างบิดามารดากับผู้สูงอายุ พบว่า การรับรู้ของนักศึกษาต่อสัมพันธ์ภาพระหว่างบิดามารดากับผู้สูงอายุเป็นปัจจัยเดียวที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามซึ่งสามารถอธิบายได้ร้อยละ 36 เพศ รายได้ครอบครัว ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางแสดงค่าสัมประสิทธิ์การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุระหว่างตัวแปรทำนายที่มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้สูงอายุในครอบครัว

ตัวแปร	β	t value	total R ²
สัมพันธภาพพ่อแม่กับผู้สูงอายุ	.59	14.01*	0.36
รายได้	-.05	1. -18	
การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	.02	.49	
เพศ	0.4	1.03	

*p < .001

7. อภิปรายผลและสรุป

นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 69.97 เป็นเพศหญิง สอดคล้องกับสัดส่วนของนักศึกษาหญิงต่อนักศึกษาชายในมหาวิทยาลัยที่ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาผู้สูงอายุในครอบครัวมีอายุเฉลี่ย 72 ปี ร้อยละ 84.72 สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเองเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างยังมีอายุไม่มาก

สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้สูงอายุ

คะแนนเฉลี่ยสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้สูงอายุก่อนไปทางคะแนนสูง สะท้อนภาพสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักศึกษากับผู้สูงอายุ

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับสัมพันธภาพของนักศึกษากับผู้สูงอายุ

รถอธิบายความแปรปรวนที่สามารถปรวนของคะแนนสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้สูงอายุในการศึกษาคั้งนี้ มีเพียงปัจจัยเดียว คือ การรับรู้ของนักศึกษาต่อสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากับผู้สูงอายุในครอบครัว ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ ร้อยละ 36 หมายความว่า นักศึกษาที่รับรู้ว่ามีบิดามารดาของตนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้สูงอายุ มีแนวโน้มที่จะมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้สูงอายุได้เช่นกัน ผลการศึกษานี้สนับสนุนทฤษฎีกระจกเงา [8] ที่ให้ข้อเสนอว่า มนุษย์มีความสามารถในการเลียนแบบและการเลียนแบบเป็นองค์ประกอบสำคัญในการอยู่รอดในสังคม พฤติกรรมของบิดามารดาต่อผู้สูงอายุจึงเป็นต้นแบบให้บุตรปฏิบัติตาม สำหรับปัจจัยอื่น ได้แก่ เพศ รายได้ครอบครัว และความสามารถของผู้สูงอายุในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม สามารถอธิบายได้ดังนี้

ง มีความเพศ โดยทั่วไปเป็นที่ยอมรับว่า เพศหญิงใกล้ชิดกับบุคคลในครอบครัวมากกว่าผู้ชาย ในการศึกษาครั้งนี้เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์รายคู่ระหว่างเพศของเด็กกับผู้สูงอายุ พบว่า มีความสัมพันธ์กัน แต่เมื่อเพศอยู่ร่วมกับตัวแปรต้นอื่นๆ ในสมการถดถอยพหุคูณ ความสัมพันธ์ของเพศกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้สูงอายุหายไป แสดงว่าเพศมีความสัมพันธ์กับการรับรู้สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับผู้สูงอายุ

รายได้ครอบครัว รายได้ที่ไม่เพียงพอของครอบครัวอาจเป็นสาเหตุของความเครียดระหว่างสมาชิกในครอบครัวซึ่งก่อความไม่สบายใจ หงุดหงิด และทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ไม่ดีในครอบครัวได้ ในการศึกษาครั้งนี้รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพกับเด็กและผู้สูงอายุอาจเนื่องมาจากการจำแนกกลุ่มตัวอย่างเป็นการจำแนกรายได้ออกเป็นเพียงพอและไม่เพียงพอไม่สามารถจำแนกกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้ชัดเจน

ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การที่ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุไม่มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพระหว่างเด็กและผู้สูงอายุ อาจเนื่องมาจากจำนวนผู้สูงอายุที่มีความบกพร่องในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันมีไม่มาก และระดับความบกพร่องที่น้อย

8. สรุป

นักศึกษาในมหาวิทยาลัย จัดเป็นวัยรุ่นตอนปลายและผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งอยู่ในระบบการศึกษา การได้มีโอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาอำนวยความสะดวกกับผู้เรียนหลายประการ กล่าวคือ การได้เรียนรู้วิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีพตัวอย่างไรก็ตามการดำเนินชีวิตในช่วงนี้ อาจทำให้นักศึกษาห่างจากครอบครัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกผู้สูงอายุในครอบครัว ซึ่งมีวัยแตกต่างกับนักศึกษา ทำให้สัมพันธภาพที่มีอยู่เดิมอาจเสื่อมถอยลง

การศึกษาสัมพันธภาพของนักศึกษากับผู้สูงอายุในครอบครัวและปัจจัยเกี่ยวข้อง ช่วยบ่งบอกสถานการณ์และแนวทางการพัฒนาสัมพันธภาพให้ดีขึ้น เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาความพร้อมของนักศึกษาที่จะทำหน้าที่ดูแลเกื้อหนุนผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่อธิบายความแปรปรวนของสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มตัวอย่างกับผู้สูงอายุในสมการถดถอยพหุคูณมีเพียงปัจจัยเดียว คือ การรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างต่อสัมพันธภาพ พ่อแม่กับผู้สูงอายุซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มตัวอย่างกับผู้สูงอายุได้ร้อยละ 36 ผลการศึกษานี้สนับสนุนความสำคัญของการมีแบบอย่างที่ดีจากบิดามารดาในด้านการปฏิบัติและความรู้สึกรัก คิดต่อผู้สูงอายุในบ้าน เป็นผลการศึกษาที่ยังไม่พบในรายงานอื่นๆ

9. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

1. สถานศึกษาสนับสนุนและผลักดันกิจกรรมสร้างเสริมสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้สูงอายุ เช่น ประกวดเรียงความเรื่องเล่าจากปู่ย่าตายาย โครงการเยี่ยมผู้สูงอายุ
2. ชุมชนส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมสร้างเสริมสัมพันธภาพระหว่างคน 2 วัย ประกาศเกียรติคุณหรือให้รางวัลคู่ 2 วัยตัวอย่าง เช่น หลาน-ปู่ หลาน-ย่า หลาน-ยาย หลาน-ตา
3. ชุมชนส่งเสริมสนับสนุนให้มีผู้ใหญ่ต้นแบบด้านการมีสัมพันธภาพกับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะด้านวิจัย

1. ศึกษาสัมพันธภาพระหว่างเด็กกับผู้สูงอายุซ้ำเพื่อยืนยันความสำคัญของการรับรู้สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากับผู้สูงอายุ สัมพันธภาพของเด็กกับผู้สูงอายุ โดยปรับปรุงในประเด็นต่อไปนี้
 - 1.1 ใช้กรอบการวิจัยที่ครอบคลุมตัวแปรที่อาจมีผลที่ไม่ได้ศึกษาในการศึกษาที่ผ่านมาต่อสัมพันธภาพของเด็กกับผู้สูงอายุในครอบครัว อาทิ สัมพันธภาพของเด็กกับบิดามารดา แบบแผนการเลี้ยงดู สัมพันธภาพของบิดามารดา และอื่นๆ ที่ได้จากการทบทวนเอกสารโดยใช้แบบสอบถาม “สัมพันธภาพ” ที่ปรับปรุงให้มีความตรง ชัด และมีข้อคำถามไม่มากข้อคำถามในชุด “การรับรู้สัมพันธภาพบิดามารดากับผู้สูงอายุ” ควรแตกต่างจากข้อคำถามในชุด “สัมพันธภาพของเด็กกับผู้สูงอายุ”
 - 1.2 นอกเหนือจากการศึกษาการรับรู้ของเด็กแล้ว ควรศึกษาสัมพันธภาพของเด็กกับผู้สูงอายุตามการรับรู้ของผู้สูงอายุในครอบครัว และบิดามารดาของเด็ก
 - 1.3 เก็บข้อมูล “สัมพันธภาพบิดามารดากับผู้สูงอายุ” และ “สัมพันธภาพของเด็กกับผู้สูงอายุ” ในช่วงเวลาที่ห่างกันเพื่อป้องกันการให้คำตอบที่เหมือนกันจากการจำได้
2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและปู่ย่าตายาย
3. ศึกษาสัมพันธภาพระหว่างเด็กวัยรุ่นตอนปลายที่อยู่นอกระบบการศึกษากับผู้สูงอายุ
4. ศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับบิดามารดาและปู่ย่าตายาย โดยใช้สถานศึกษาเป็นแกน

10. เอกสารอ้างอิง

- [1] นภาพร ชโยวรรณ. (2535). การอุปถัมภ์เกื้อหนุนบิดามารดาและทัศนคติเกี่ยวกับผู้สูงอายุของคนหนุ่มสาวไทย. รายงานการวิจัย เอกสารสถาบันหมายเลข 195/35 สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [2] ศิริวรรณ ศิริบุญ. (2536). ข้อเท็จจริงและทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูและการดูแลผู้สูงอายุของคนหนุ่มสาวไทย. รายงานการวิจัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [3] Dacey M.L., Vail M., Tataronis G. (2007). Physician assistant students' knowledge and attitudes toward aging and geriatric medicine. *The Journal of Physician Assistant Education*, 18(1): 7-15.
- [4] Stewart J.J., Giles L., Paterson J.E., and Butler S.J. (2005). Knowledge and attitudes toward older people: New Zealand student entering health professional degrees. *Physical & Occupational Therapy in Geriatrics*, 23 (4): 25-36.

- [5] Well Y., Foreman, P., Gething, L., & Petlia W. (2004). Nurse' attitudes toward aging and older adults. **Journal of Gerontological Nursing**, 5-13..
- [6] กัลยา นาคเพชร จูไร อภัยจิรรัตน์ สมพิศ ไยสุน. (2548). **จิตวิทยาพัฒนาการสำหรับพยาบาล** กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพยาบาลสหประชาชาติไทย
- [7] อุมารณ ภัทรวาณิชย์ และภูวไนย พุ่มไทรทอง. (2552). สัมพันธภาพครอบครัว: อะไรคือปัจจัยที่เกี่ยวข้อง. ในชาย โพธิ์สิตา และสุชาดา ทวีสิทธิ์ **ครอบครัวไทย ในสถานการณ์เปลี่ยนผ่านทางสังคมและประชากร**. หน้า 184-193, นครปฐม สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- [8] Wikipedia Mirror neron. http://en.wikipedia.org/wiki/Mirror_neuron Retrieved 16/12/09